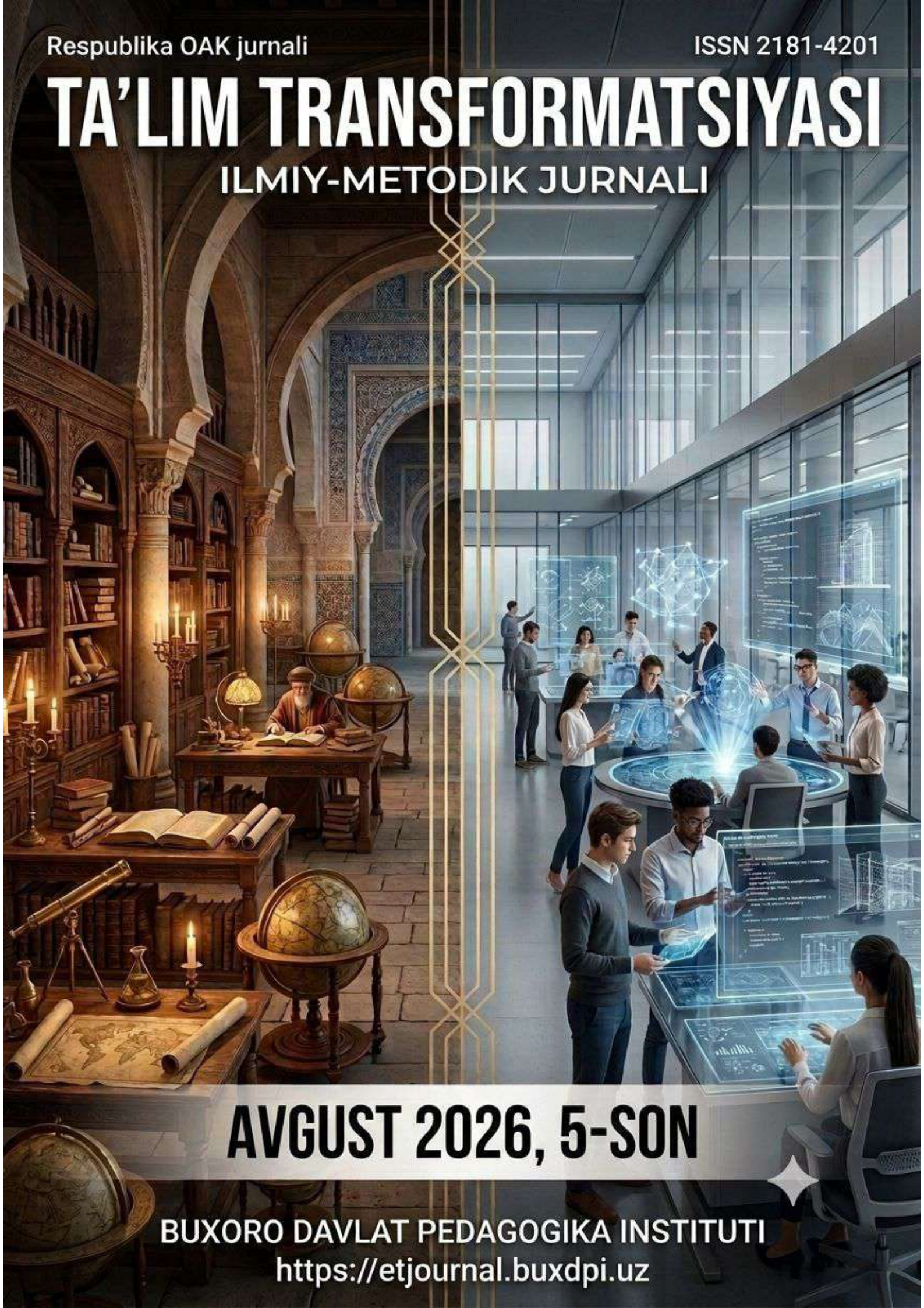

Respublika OAK jurnali

ISSN 2181-4201

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY-METODIK JURNALI

AVGUST 2026, 5-SON

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
<https://etjournal.buxdpi.uz>

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

№. 5

BUXORO – 2026

GIMNASTIKA VOSITALARI ORQALI BO‘LAJAK JISMONIY MADANIYAT O‘QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Saidova Mahbuba Ayubovna,

Osiyo Xalqaro Universiteti Jismoniy madaniyat kafedrası o‘qituvchisi

mahubasaidova@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada bo‘lajak jismoniy madaniyat o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirishda gimnastika vositalarining pedagogik imkoniyatlari eksperimental asosda tadqiq etilgan. Tadqiqot Osiyo xalqaro universitetining 60112200 – “Jismoniy madaniyat” ta’lim yo‘nalishi 2-bosqich talabalari ishtirokida ($n=40$; tajriba guruhi – 20, nazorat guruhi – 20 nafar) 16 hafta davomida o‘tkazildi. Kasbiy kompetentlik nazariy bilim, amaliy ko‘nikma, kommunikativlik va reflektivlik komponentlari kesimida so‘rovnoma, diagnostik test va pedagogik kuzatuv monitoringidan iborat uch tomonlama baholash tizimi orqali o‘lchandi. Natijalarga ko‘ra, tajriba guruhida umumiy kompetentlik ko‘rsatkichi 46,1 balldan 55,2 ballga (+9,1), nazorat guruhida esa 45,7 balldan 49,1 ballga (+3,4) o‘tdi. Guruhlararo farqning statistik ishonchliligi t-mezon ($t=4,91$; $p<0,001$) va bir yo‘nalishli dispersion tahlil ($F=9,82$; $p=0,0031$) yordamida tasdiqlandi. Amaliy ko‘nikma va reflektivlik komponentlari o‘rtasida o‘rtacha darajadagi musbat korrelyatsion bog‘liqlik ($r=0,605$) aniqlandi. Tadqiqot natijalari gimnastika vositalarini sistemali, kompetentli va faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuvlar integratsiyasi asosida qo‘llash bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini kompleks shakllantirishning samarali pedagogik mexanizmi ekanini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: kasbiy kompetentlik, gimnastika vositalari, bo‘lajak jismoniy madaniyat o‘qituvchisi, kompetentlik yondashuvi, reflektiv komponent, pedagogik eksperiment, dispersion tahlil, metodik tayyorgarlik.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПОСРЕДСТВОМ ГИМНАСТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ

Саидова Махбуба Аюбовна,

Преподаватель кафедры физического воспитания, Азиатский международный университет

mahubasaidova@gmail.com

Аннотация. В статье на экспериментальной основе исследованы педагогические возможности гимнастических средств в формировании профессиональной компетентности будущих учителей физической культуры. Исследование проведено в течение 16 недель с участием студентов 2 курса направления образования 60112200 – «Физическая культура» Азиатского международного университета ($n=40$; экспериментальная группа – 20, контрольная группа – 20 человек). Профессиональная компетентность измерялась по компонентам теоретического знания, практического умения, коммуникативности и рефлексивности посредством трёхсторонней системы оценивания, включающей анкетирование, диагностическое тестирование и мониторинг педагогического наблюдения. Согласно результатам, общий показатель компетентности в экспериментальной группе вырос с 46,1 до 55,2 балла (+9,1), в контрольной группе – с 45,7 до 49,1 балла (+3,4). Статистическая достоверность межгрупповых различий подтверждена t-критерием ($t=4,91$; $p<0,001$) и однофакторным дисперсионным анализом ($F=9,82$; $p=0,0031$). Установлена положительная корреляционная связь средней силы между компонентами практического умения и рефлексивности ($r=0,605$). Результаты показывают, что применение гимнастических средств на основе интеграции системного, компетентностного и деятельностного подходов является эффективным педагогическим механизмом комплексного формирования профессиональной подготовки будущих учителей.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, гимнастические средства, будущий учитель физической культуры, компетентностный подход, рефлексивный компонент, педагогический эксперимент, дисперсионный анализ, методическая подготовка.

PEDAGOGICAL POTENTIAL OF DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS THROUGH GYMNASTIC EQUIPMENT

Saidova Mahbuba Ayubovna,

Lecturer, Department of Physical Education, Asia International University

mahubasaidova@gmail.com

Abstract. The article presents an experimental study of the pedagogical potential of gymnastic equipment in developing the professional competence of future physical education teachers. The research was carried out over 16 weeks with second-year students of the 60112200 – Physical Culture programme at the Asia International University (n=40; experimental group – 20, control group – 20). Professional competence was measured across four components – theoretical knowledge, practical skill, communicativeness and reflectivity – using a triangulated assessment system comprising a questionnaire, diagnostic testing and pedagogical observation monitoring. The results show that the overall competence score in the experimental group increased from 46.1 to 55.2 points (+9.1), while in the control group it rose from 45.7 to 49.1 points (+3.4). The statistical significance of the between-group difference was confirmed by the t-test ($t=4.91$; $p<0.001$) and one-way analysis of variance ($F=9.82$; $p=0.0031$). A moderate positive correlation was identified between the practical skill and reflectivity components ($r=0.605$). The findings indicate that the application of gymnastic equipment based on the integration of systemic, competency-based and activity-oriented approaches constitutes an effective pedagogical mechanism for the comprehensive development of future teachers' professional readiness.

Keywords: professional competence, gymnastic equipment, future physical education teacher, competency-based approach, reflective component, pedagogical experiment, analysis of variance, methodological training.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida pedagog kadrlar tayyorlash sifati bevosita ularning kasbiy kompetentligi darajasi bilan belgilanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son hamda 2023-yil 13-sentabrdagi PF-164-son hujjatlarida oliy ta'lim muassasalarida amaliy ko'nikmalarga yo'naltirilgan, kompetentlik yondashuviga asoslangan tayyorgarlik tizimini joriy etish vazifasi belgilangan. Jismoniy madaniyat sohasida bu vazifa alohida murakkablik kasb etadi: bo'lajak o'qituvchi nafaqat nazariy bilimga, balki harakat mahoratini namoyish etish, guruhni boshqarish, xavfsizlikni ta'minlash va o'z faoliyatini tahlil qila olish qobiliyatiga ham ega bo'lishi lozim.

Amaliyot tahlili shuni ko'rsatadiki, an'anaviy o'quv jarayonida gimnastika mashg'ulotlari asosan talabaning jismoniy tayyorgarligini oshirish vositasi sifatida talqin qilinadi, ularning metodik, kommunikativ va reflektiv salohiyati esa yetarli darajada ochib berilmaydi. Holbuki, gimnastika vositalari — umumrivojlantiruvchi mashqlar, maxsus texnik jihozlar, sport gimnastikasi elementlari va metodik yordamchi materiallar — pedagogik jihatdan ko'p funksiyali, moslashuvchan va transformatsiyalanuvchan ta'lim resursi hisoblanadi.

Shundan kelib chiqib, mazkur tadqiqotning maqsadi — gimnastika vositalarini sistemali, kompetentli va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar integratsiyasi asosida qo'llashning bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchilari kasbiy kompetentligini shakllantirishdagi samaradorligini pedagogik eksperiment yo'li bilan asoslashdan iborat.

Tadqiqot gipotezasi: agar gimnastika mashg'ulotlari nazariy, amaliy, kommunikativ va reflektiv modullarni integratsiyalashtirgan metodik tizim asosida tashkil etilsa, talabalarning kasbiy

kompetentligi barcha komponentlar kesimida an'anaviy o'qitishga nisbatan statistik jihatdan ishonchli darajada yuqori o'sish beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Kasbiy kompetentlik tushunchasining nazariy asoslari A.V.Xutorskoy, L.P.Matveyev va V.P.Filin ishlarida shakllangan. A.V.Xutorskoy kompetensiyani shaxsga yo'naltirilgan ta'lim paradigmasining tarkibiy birligi sifatida talqin qilib, uni bilim, ko'nikma va faoliyat tajribasining integratsiyasi deb baholaydi [10]. L.P.Matveyev jismoniy madaniyat nazariyasida o'qituvchining kasbiy tayyorgarligini harakat, metodik va tashkiliy komponentlarning uyg'unligi sifatida ko'rib chiqadi [7].

Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvning metodologik zamini L.S.Vigotskiy, A.N.Leontyev va P.Ya.Galperin konsepsiyalariga borib taqaladi: bilim eshitish yoki yod olish natijasida emas, aynan faoliyat jarayonida o'zlashtiriladi [6]. Sistemali yondashuv esa L. fon Bertalanffining umumiy sistemalar nazariyasiga tayanadi, unga ko'ra pedagogik jarayon o'zaro bog'langan elementlardan iborat yaxlit tizim sifatida loyihalanishi kerak [15].

Xorijiy tadqiqotlar orasida K.Armourning sport pedagogikasiga oid ishi alohida ahamiyatga ega: unda gimnastika vositalarining motorik kompetensiyalarni rivojlantirish, o'quvchining faol ishtirokini ta'minlash va motivatsiyani oshirishdagi salohiyati asoslab berilgan [1]. L.Baumgartner jismoniy tarbiya o'qituvchisi kompetentligining tuzilmasi va baholash mezonlarini modellashtirgan [2]. L.Webster AQShda 16 haftalik gimnastika kursining pedagogika yo'nalishi talabalari harakat ko'nikmalariga ta'sirini o'rgangan va bir qator test ko'rsatkichlarida sezilarli o'sishni qayd etgan [13]. J.Rudd Avstraliyada o'tkazgan tadqiqotida gimnastika integratsiyalashgan ta'lim modelining an'anaviy jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga nisbatan yuqori samaradorligini isbotlagan [12]. Peng Lei va Jiang Man Xitoy umumta'lim maktablari misolida o'qituvchi kompetensiyasini bilim, ko'nikma, motivatsiya, axloqiy fazilat, qadriyat va shaxsiy xususiyatlar kesimida tahlil qilgan [11].

Mahalliy tadqiqotchilardan Z.A.Bakiyev, A.N.Abdiyev, F.A.Kerimov va O.J.Dadaboyevlarning ishlarida gimnastika mashg'ulotlarining rivojlantiruvchi imkoniyatlari va kasbiy tayyorgarlikdagi o'rni yoritilgan [3; 4; 5]. Shu bilan birga, mavjud ishlarda gimnastika vositalarining kasbiy kompetentlik komponentlariga ta'siri komponentlararo kesimda, matematik-statistik apparat (dispersion va korrelyatsion tahlil) yordamida miqdoriy o'lchanmagan. Mazkur bo'shliq tadqiqotimizning ilmiy yangiligini belgilaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot 2024/2025 o'quv yilida Osiyo xalqaro universitetining 60112200 – “Jismoniy madaniyat” ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabalari ishtirokida shakllantiruvchi pedagogik eksperiment shaklida tashkil etildi. Eksperimentda jami 40 nafar talaba qatnashdi. Ular tanlanmani tenglashtirish tamoyili asosida ikki guruhga ajratildi: tajriba guruhi (TG) — 20 nafar, gimnastika vositalariga asoslangan maxsus metodik tizim bo'yicha o'qitildi; nazorat guruhi (NG) — 20 nafar, an'anaviy o'quv dasturi asosida shug'ullandi.

1-jadval

Pedagogik eksperimentning bosqichlari va mazmuni

№	Bosqich	Davomiyligi	Mazmuni
1	Tayyorlov (diagnostik)	1 hafta	So'rovnoma, diagnostik test va kuzatuv orqali boshlang'ich kompetentlik darajasini aniqlash, guruhlarini tenglashtirish
2	Asosiy (shakllantiruvchi)	14 hafta	Gimnastika vositalariga asoslangan modullashtirilgan metodik mashg'ulotlarni tizimli tarzda o'tkazish

№	Bosqich	Davomiyligi	Mazmuni
			(haftasiga 2 marta, 80 daqiqadan)
3	Yakuniy (nazorat)	1 hafta	Takroriy baholash, natijalarning matematik-statistik va pedagogik tahlili

Tajriba guruhida mashg'ulotlar to'rt modulli metodik tizim asosida tashkil etildi: nazariy modul (mashqlar texnikasi, pedagogik talablar, darsni rejalashtirish), amaliy modul (mashqni to'g'ri bajarish va ko'rsatish, mustaqil mashg'ulot tashkil etish), kommunikativ modul (guruh bilan ishlash, mashg'ulotni boshqarish, teskari aloqa berish) hamda reflektiv modul (faoliyatni baholash, xatolarni aniqlash, o'z-o'zini tahlil qilish). Har bir dars kirish (10–15 daqiqa), asosiy (50–55 daqiqa) va yakuniy (10–15 daqiqa) qismlardan iborat bo'lib, yakuniy qismda majburiy reflektiv tahlil o'tkazildi.

Mashg'ulotlarda modulli o'qitish, faol o'qitish metodlari (rolli o'yin, “talaba o'qituvchi roliga” topshirig'i, juftlikda tahlil), trening va muammoli vaziyat texnologiyalari qo'llanildi. Pedagogik shart-sharoit sifatida zarur gimnastika jihozlari (halqalar, matlar, to'sinlar, gimnastika tayoqchalari) bilan jihozlangan sport zali, haftasiga ikki marotabalik mustaqil mashg'ulot va har bir darsdan keyingi teskari aloqa tizimi ta'minlandi.

Kasbiy kompetentlik to'rt komponent kesimida, jami 100 ballik shkalada baholandi (2-jadval). Baholash uch tomonlama (triangulyatsiya) tamoyili asosida amalga oshirildi: 20 ta savoldan iborat Likert tipidagi 4 ballik so'rovnoma, 4 moduldan iborat diagnostik test hamda 5 indikatorli kuzatuv varaqasi (1-, 8- va 16-haftalarda uch marta).

2-jadval

Kasbiy kompetentlikni baholash mezonlari va indikatorlari

№	Komponent	Ko'nikma mazmuni	Baholash usuli	Maks. ball
1	Nazariy bilim	Gimnastika asoslari, mashq texnikasi, o'qitish metodikasi	Test, og'zaki savol-javob	25
2	Amaliy ko'nikma	Mashqni ko'rsatish va tushuntirish, darsni tashkil etish, xavfsizlik	Amaliy vazifa, kuzatuv	25
3	Kommunikativlik	Guruhni boshqarish, og'zaki izoh, motivatsiya berish	Vaqtli kuzatuv, baholovchi varaqa	25
4	Reflektivlik	Faoliyat tahlili, xato tahlili, xulosa chiqarish	Yozma topshiriq, suhbat	25
	Jami	Umumiy kasbiy kompetentlik darajasi	Yagona baholash varaqasi	100

Olingan ma'lumotlar matematik-statistik usullar yordamida qayta ishlandi: o'rtacha arifmetik qiymat (M), dispersiya (σ^2) va standart og'ish (σ) hisoblandi; guruhlararo farqning ishonchliligi Styudent t-mezoni va bir yo'nalishli dispersion tahlil (ANOVA) orqali baholandi;

komponentlararo bog‘liqlik Pirson korrelyatsiya koeffitsiyenti (r) yordamida aniqlandi. Statistik ishonchlilik darajasi sifatida $p < 0,05$ qiymati qabul qilindi.

Tahlil va natijalar

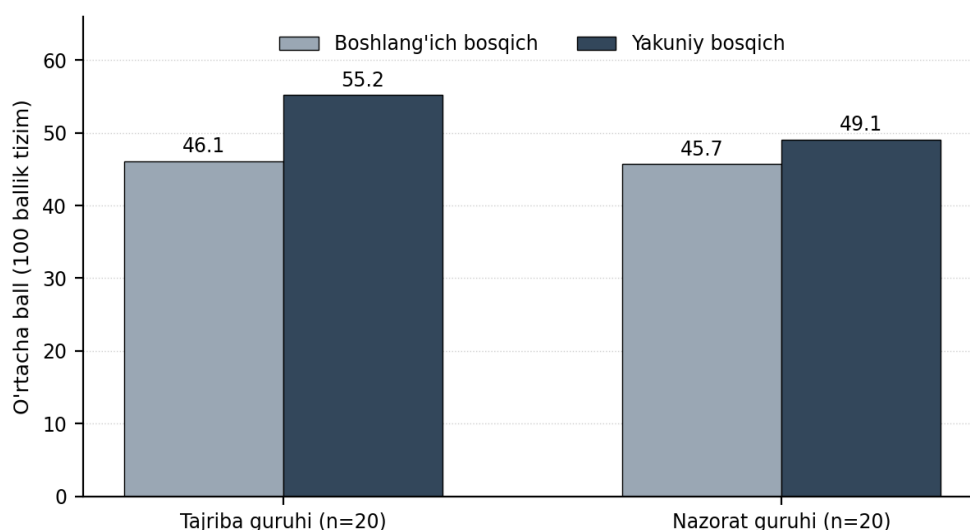
Umumiy kompetentlik ko‘rsatkichlari dinamikasi. Eksperimentning boshlang‘ich bosqichida har ikkala guruh ko‘rsatkichlari deyarli bir xil bo‘lib, ular o‘rtasidagi farq statistik jihatdan ahamiyatsiz edi (TG — 46,1 ball; NG — 45,7 ball). Bu tanlanmaning tenglashtirilganini va eksperiment natijalarining ichki ishonchliligini ta’minladi. Yakuniy bosqichda esa manzara keskin o‘zgardi (3-jadval).

3-jadval

Tajriba va nazorat guruhlarida umumiy kompetentlik ballari dinamikasi

№	Guruh	Boshlang‘ich ball (M)	Yakuniy ball (M)	O‘rtacha o‘sinh	Dispersiya (σ^2)
1	Tajriba guruhi (n=20)	46,1	55,2	+9,1	8,76
2	Nazorat guruhi (n=20)	45,7	49,1	+3,4	4,13

Ko‘rinib turibdiki, tajriba guruhidagi o‘sinh nazorat guruhiga nisbatan 2,7 baravar yuqori. Farqning statistik ishonchliligini tekshirish maqsadida Student t-mezoni qo‘llanildi va $t=4,91$ ($p=0,0000176$) qiymati olindi. Bu qiymat $p < 0,001$ darajasida ishonchli bo‘lib, guruhlararo farq tasodifiy omillar emas, aynan qo‘llanilgan metodik aralashuv natijasi ekanini tasdiqlaydi.

1-rasm. Tajriba va nazorat guruhlarining boshlang‘ich va yakuniy bosqichdagi o‘rtacha umumiy ko‘rsatkichlari

Diqqatga sazovor jihat shundaki, tajriba guruhida dispersiya qiymati ($\sigma^2=8,76$) nazorat guruhinikidan ($\sigma^2=4,13$) yuqori. Bu ko‘rsatkich tajriba guruhi ichida individual o‘sinh sur‘atlarining turlicha ekanini, ya’ni metodik tizim talabalarining boshlang‘ich tayyorgarlik darajasiga qarab turlicha kuchda ta’sir ko‘rsatganini anglatadi va differensial yondashuvni kuchaytirish zaruratini ko‘rsatadi.

Komponentlar kesimidagi tahlil. Kasbiy kompetentlikning to‘rtta tarkibiy qismi bo‘yicha olingan natijalar 4-jadvalda keltirilgan.

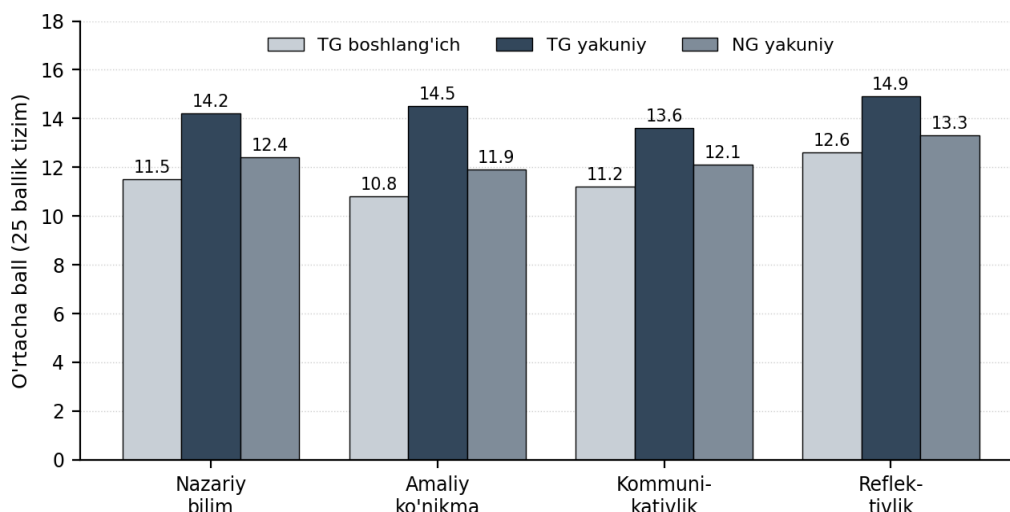
4-jadval

Kompetentlik komponentlari bo'yicha o'rtacha ballar dinamikasi (25 ballik shkala)

№	Komponent	TG boshlang'ich	TG yakuniy	O'sish	NG yakuniy
1	Nazariy bilim	11,5	14,2	+2,7	12,4
2	Amaliy ko'nikma	10,8	14,5	+3,7	11,9
3	Kommunikativlik	11,2	13,6	+2,4	12,1
4	Reflektivlik	12,6	14,9	+2,3	13,3

Eng yuqori o'sish amaliy ko'nikma komponentida qayd etildi (+3,7 ball). Bu tabiiy, chunki gimnastika vositalari bilan bevosita ishlash mashqni ko'rsatish, texnikani tushuntirish va xavfsizlikni ta'minlash ko'nikmalarini takroriy amaliyot orqali mustahkamlaydi. Nazariy bilim bo'yicha o'sish (+2,7 ball) mashg'ulotlarning nazariy moduli va dars loyihalash topshiriqlari samarasi sifatida izohlanadi.

Reflektivlik komponentidagi nisbatan past o'sish (+2,3 ball) uning boshlang'ich qiymati eng yuqori bo'lganligi (12,6 ball) bilan izohlanadi — bu yerda “shift effekti” kuzatiladi. Muhimi shundaki, barcha to'rt komponent bo'yicha tajriba guruhining yakuniy ko'rsatkichi nazorat guruhinikidan izchil yuqori bo'lib chiqdi (farq 1,5 dan 2,6 ballgacha).

2-rasm. Kompetentlik komponentlari bo'yicha tajriba va nazorat guruhlarini natijalarining qiyosiy tahlili

Dispersion tahlil (ANOVA) natijalari. Bir yo'nalishli dispersion tahlil guruhlar o'rtasidagi yakuniy natijalar farqining statistik ahamiyatini baholash imkonini berdi. Umumiy kompetentlik bo'yicha $F=9,82$ ($p=0,0031$) qiymati olindi, bu nol gipotezani rad etish va farqni ishonchli deb baholash uchun yetarli asos beradi. Komponentlar kesimidagi tahlil natijalari 5-jadvalda keltirilgan.

5-jadval

Kompetentlik komponentlari bo'yicha dispersion tahlil (ANOVA) natijalari

№	Komponent	F-qiymat	p-qiymat	η^2 (ta'sir o'lchovi)	Ta'sir darajasi
1	Motorik (amaliy)	8,57	0,0041	0,25	Kuchli ta'sir
2	Metodik	7,21	0,0068	0,21	Kuchli ta'sir

№	Komponent	F-qiymat	p-qiymat	η^2 (ta'sir o'lchovi)	Ta'sir darajasi
3	Reflektiv	10,02	0,0023	0,29	Eng kuchli ta'sir
4	Kommunikativ	5,44	0,0201	0,17	O'rtacha–kuchli ta'sir

η^2 (eta kvadrat) ko'rsatkichini talqin qilishda umumqabul qilingan mezonlarga tayanildi: 0,01 — kichik, 0,06 — o'rtacha, 0,14 va undan yuqori — kuchli ta'sir [16]. Barcha to'rt komponent bo'yicha η^2 qiymati 0,14 dan yuqori chiqdi, ya'ni gimnastika vositalariga asoslangan metodik tizim kompetentlikning har bir tarkibiy qismiga amaliy jihatdan ahamiyatli ta'sir ko'rsatgan. Eng yuqori ta'sir reflektiv komponentda ($\eta^2=0,29$) qayd etilgani alohida e'tiborga loyiq: bu gimnastika mashg'ulotlarining nafaqat harakat, balki pedagogik tafakkurni shakllantirish resursi ekanini ko'rsatadi.

Korrelyatsion tahlil. Kompetentlik komponentlarining o'zaro bog'liqligini aniqlash maqsadida 40 nafar talabaning amaliy ko'nikma (x) va reflektivlik (y) ballari asosida Pirson korrelyatsiya koeffitsiyenti hisoblandi. Har ikki komponent bo'yicha o'rtacha ball bir xil ($M=13,25$) bo'lgani holda, standart og'ish qiymatlari farqlandi: amaliy ko'nikma uchun $\sigma=0,95$, reflektivlik uchun $\sigma=1,32$. Hisob-kitob natijasida $r=0,605$ qiymati olindi, ya'ni komponentlar o'rtasida o'rtacha darajadagi musbat bog'liqlik mavjud.

Bu bog'liqlik pedagogik jihatdan quyidagicha talqin qilinadi: talabaning amaliy mashg'ulotlarda egallagan ko'nikmasi qanchalik mustahkam bo'lsa, u o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va xulosa chiqarish qobiliyatini ham shunchalik samarali namoyon etadi. Ayni paytda bog'liqlikning to'liq emasligi ($r<0,7$) reflektivlikning mustaqil metodik ishlanmani talab qiluvchi alohida kompetensiya ekanini ko'rsatadi — u faqat amaliy takrorlash hisobiga avtomatik shakllanmaydi.

Reflektivlik bo'yicha standart og'ishning yuqoriligi ($\sigma=1,32$) ushbu komponent baholarining individual talqin, shaxsiy tahlil darajasi va o'z-o'zini baholash xususiyatlariga kuchli bog'liqligini tasdiqlaydi. Bu holat kasbiy kompetentlikning barcha tarkibiy qismlari uchun yagona metodik yondashuv emas, balki differensiallashtirilgan va shaxsga yo'naltirilgan yondashuv zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa

O'tkazilgan pedagogik eksperiment natijalari asosida quyidagi xulosalar shakllantirildi:

Gimnastika vositalariga asoslangan metodik yondashuv kasbiy kompetentlikning barcha komponentlarini — nazariy, amaliy (motorik), metodik, kommunikativ va reflektiv — rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega. Tajriba guruhida umumiy ko'rsatkich +9,1 ballga, nazorat guruhida esa atigi +3,4 ballga oshdi; farqning ishonchliligi t-mezon ($t=4,91$; $p<0,001$) va ANOVA ($F=9,82$; $p=0,0031$) bilan tasdiqlandi.

Barcha komponentlar bo'yicha ta'sir o'lchovi (η^2) 0,17–0,29 oralig'ida bo'lib, kuchli ta'sir darajasiga to'g'ri keladi. Eng yuqori ko'rsatkich reflektiv komponentda ($\eta^2=0,29$) qayd etilgani gimnastika mashg'ulotlarining pedagogik tafakkurni shakllantirish salohiyatini ko'rsatadi.

Amaliy ko'nikma va reflektivlik komponentlari o'rtasidagi o'rtacha darajadagi musbat korrelyatsiya ($r=0,605$) ushbu ikki komponentning o'zaro to'ldiruvchi, ammo bir-biriga to'liq bog'liq bo'lmagan tabiatini ochib beradi. Reflektiv komponentdagi yuqori o'zgaruvchanlik ($\sigma=1,32$) kasbiy kompetentlikni shakllantirishda differensial va shaxsga yo'naltirilgan metodik modullarni ishlab chiqish zarurligini asoslaydi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. o'quv mashg'ulotlarini sistemali, kompetentli va faoliyatga yo'naltirilgan yondashuvlar integratsiyasi asosida, “maqsad – metod – vosita – natija” zanjiriga tayangan holda loyihalash;

2. har bir darsning yakuniy qismida reflektiv tahlilni majburiy element sifatida tizimga kiritish (suhbat, muhokama, yozma o‘z-o‘zini baholash);
3. talabalarning yoshi, jismoniy holati va boshlang‘ich tayyorgarlik darajasini hisobga olgan differensial metodik modullarni ishlab chiqish;
4. kasbiy kompetentlikni baholash uchun indikatorlarga asoslangan kompleks diagnostik mexanizmni o‘quv dasturlariga integratsiya qilish;
5. sinovdan o‘tgan metodik komplekslar asosida amaliy-metodik qo‘llanma va tavsiyanomalar tayyorlash.

Tadqiqotning cheklovlari sifatida tanlanmaning nisbatan kichikligi ($n=40$) va bitta oliy ta’lim muassasasi doirasida o‘tkazilganligini ko‘rsatish mumkin. Kelgusi izlanishlarda eksperimentni bir necha OTM miqyosida kengaytirish, natijalarning uzoq muddatli barqarorligini longitudinal kuzatuv orqali tekshirish hamda metodik tizimni raqamli ta’lim platformalari sharoitida sinovdan o‘tkazish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Armour K. Sport Pedagogy: An Introduction for Teaching and Coaching. – London: Pearson Education, 2011. – 320 p.
2. Baumgartner L. Professional Competence(s) of Physical Education Teachers: Structure, Criteria and Models: monografiya. – Hamburg: Sporthochschule Hamburg, 2022. – 124 p.
3. Bakiyev Z.A. Jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida kasbiy kompetentlikni shakllantirish metodikasi // Ilm-fan va innovatsiyalar. – 2019. – №2(19). – B. 56–62.
4. Abdiyev A.N. Metodik innovatsiyalar asosida jismoniy tarbiya o‘qituvchisini tayyorlash: o‘quv qo‘llanma. – Toshkent: TDPI nashriyoti, 2021. – 96 b.
5. Dadaboyev O.J. Gimnastika mashg‘ulotlarining rivojlantiruvchi imkoniyatlari // Jismoniy tarbiya va sport ilmiy-amaliy jurnali. – 2020. – №3. – B. 45–49.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Наука, 1975. – 304 с.
7. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры: учебник. – М.: Советский спорт, 2008. – 296 с.
8. Филин В.П. Методика физического воспитания: учебник. – М.: Просвещение, 1987. – 192 с.
9. Керимов Ф.А. Инновационные подходы в физическом воспитании. – Ташкент: Турон-Иқбол, 2020. – 180 с.
10. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – №5. – С. 58–64.
11. Peng Lei, Jiang Man. A study on the competency of physical education teachers at the basic education level in China // China National Journal of Sports Education. – 2023. – №3. – P. 45–47.
12. Rudd J.R. The Efficacy of Gymnastics to Improve Movement Skill Competence in Children Aged 8–12: PhD Thesis. – Newcastle: University of Newcastle, 2015. – 215 p.
13. Webster L. Impact of an Educational Gymnastics Course on the Motor Skills and Health Related Fitness Components of Physical Education Teacher Education Students: Dissertation. – University of South Carolina, 2014. – 187 p.
14. OECD. Teaching for the Future: Effective Teaching and Learning in Physical Education. – Paris: OECD Publishing, 2019. – 86 p.
15. Bertalanffy L. von. General System Theory: Foundations, Development, Applications. – New York: George Braziller, 1968. – 295 p.
16. Field A. Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics. 5th ed. – London: SAGE Publications, 2018. – 832 p.

17. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. 60112200 – Jismoniy madaniyat bakalavriat ta’lim yo‘nalishi uchun malaka talablari. – Toshkent, 2023.
18. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son qarori “Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA , PSIXOLOGIYA VA METODIKA	
AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNING INDIVIDUAL JISMONIY YUKLAMALARINI OPTIMALLASHTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH Mansurov Olimjon Odil o'g'li	4
CHUQURLASHTIRILGAN IXTISOSLIK BOSQICHIDA UZOQ MASOFAGA YUGURUVCHILARNING MASHG'ULOT JARAYONINI BOSHQARISH MUAMMOLARI Sirojev Shoxrux Fayzullo o'g'li	11
CHAQIRIQQACHA HARBIY TA'LIM DIDAKTIKASIDA TARBIYALASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI Bozorov Aziz Abloqulovich	16
DIFFERENSIAL YONDASHUV ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA TASVIRIY SAN'AT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK ASOSLARI Bozorova Hamida Shukrilloevna	23
CHIZMACHILIK FANINI SUN'IIY INTELLEKTDAN FOYDALANIB O'QITISHNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Omonova Rayxon	26
JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA REGBI ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH ORQALI TALABALARNING HARAKAT KOORDINATSIYASINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI E.E. Jumayev	31
JISMONIY MADANIYAT YO'NALISHI TALABALARIGA KURASH TEXNIK HARAKATLARINI O'RGATISHNING UYG'UNLASHTIRILGAN METODIK MODEL G'ulomov Nasillo Baxshullo o'g'li	34
BO'LAJAK PEDAGOGLARDA HUQUQIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI Mirzayev Toxirjon Turg'unovich	43
ISSIQ IQLIMDA MASHG'ULOT YUKLAMASINI RPE VA YURAK URISH CHASTOTASI YORDAMIDA BAHOLASH I.I. Saidov	55
IMOM ABU HOMID G'AZZOLIY QARASHLARI ASOSIDA FARZAND TARBIYASINING METODOLOGIK VA NAZARIY ASOSLARINI TADQIQ ETISH Isoqova Gulnoz Ulug'bek qizi	61
RAQAMLI MONITORING VOSITALARI ORQALI YOSH KURASHCHILAR YUKLAMASINI OPTIMALLASHTIRISH Karim Mahramov	67

TALABALARNING REFLEKSIV KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING MAVJUD HOLATI Jumayeva Azizabonu Mo'min qizi	74
IQTIDORLI O'QUVCHILAR BILAN ISHLASHGA DOIR TAJRIBALAR Kattaqulova Nozbibi Shokir qizi	82
MINIATYURA SAN'ATIDA AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TASVIRIY VOSITALARNING UYG'UNLIGI Nozimova Muhabbat Akram qizi	85
DIGITAL TECHNOLOGY FOR L2 LISTENING DEVELOPMENT: CALL, MALL, CAPTIONS, VR, AND AI Juraboeva Nigina Olimjon kizi	95
ISSIQ IQLIM SHAROITIDA GIDRATATSIYA TARTIBINING YOSH YENGIL ATLETIKACHILARNING FUNKSIONAL HOLATI VA JISMONIY ISH QOBILIYATIGA TA'SIRI Nuriddinov Axrorjon Bahodir o'g'li	99
GANDBOLCHI TALABA QIZLARDA JISMONIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISHDA BOSQICHMA-BOSQICH YUKLAMA BERISH METODIKASI Dilnoza I. Yarasheva	105
OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIGA BOSQON ULOQTIRISH TEXNIKASINI O'RGATISHNING PEDAGOGIK VA METODIK ASOSLARI Sarvinoz Iskandar qizi	111
GIMNASTIKA VOSITALARI ORQALI BO'LAJAK JISMONIY MADANIYAT O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI Saidova Mahbuba Ayubovna	118
BOSHLANG'ICH TAYYORLOV GURUHIDAGI SPORT GIMNASTIKACHILARDA MOSLASHUVCHANLIKNI RIVOJLANTIRISH METODIKASINING SAMARADORLIGI Sayfiyev Hikmatullo Xayrulloevich	127
THE APPLICATION OF THE PEDAGOGICAL CONCEPT OF JADID SCHOOLS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM Shamsullayeva Ruxsatoy Sunnatullayevna	134
MULTIMEDIA VOSITALARI ASOSIDA TALABALARNING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Toshova To'ygul Amin qizi	141
INKLYUZIV TA'LIM MUHITIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING HAYOTIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMLARI Urunova Dilafro'z Muzafarovna	145
МАКТАБ КЛАСТЕРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИННОВАЦИОН, КОМПЕТЕНЦИАВИЙ ВА РЕСУРСЛАРГА АСОСЛАНГАН ЁНДАШУВЛАР Максуда Умаровна Бадалова	153
ЭВОЛЮЦИЯ ПОНЯТИЯ «КОММУНИКАТИВНАЯ	158

КОМПЕТЕНЦИЯ» В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ: ОТ ЯЗЫКОВОГО ЗНАНИЯ К ИНТЕГРАТИВНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ХАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ Нуруллаева Гузал Анваровна	
FILOLOGIYA FANLARI	
ОТ ПЕРЕЖИВАНИЯ К СМЫСЛУ: АВТОРСКАЯ МЕТОДИКА ИНТЕРПРЕТАЦИОННОГО ОСВОЕНИЯ ПОЭЗИИ А. АХМАТОВОЙ В ПРОЦЕССЕ ЯЗЫКОВОГО И ЛИЧНОСТНОГО РАЗВИТИЯ УЧАЩИХСЯ Жабборова Гулчехра Жобировна	168
NUTQIY AKTNI TADQIQ ETISHNING LINGVOPRAGMATIK VA ANTROPOSENTRIK MEZONLARI Akramova Surayo Renatovna	174
TILNI O'RGANISH JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING KALIT JIHATLARI VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH STRATEGIYALARI: RAQAMLI DAVR TILSHUNOSLIGINING YANGI UFQLARI Boymurodova Nishona Yunus qizi	178
IMOM G'AZZOLIY ASARLARIDA "ILM" KONSEPTINING LINGVOKOGNITIV TALQINI Barnoyeva Zarina Sayfiddinovna	184
ПУТЬ К СМЫСЛУ ЧЕРЕЗ СИМВОЛ: АВТОРСКАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ ТВОРЧЕСТВА А. БЛОКА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Жабборова Гулчехра Жобировна	189
INGLIZ XALQ ERTAKLARI LINGVOMADANIY-DIDAKTIK MIKROKORPUSINI SHAKLLANTIRISH: TANLASH MEZONLARI VA ANNOTATSIYA MODELI Djabbarova Feruza Azamovna	194
JOMIY VA NAVOIY IDIOSTILIDA "LA'L" KONSEPTI VA UNING METAFORIK XUSUSIYATLARI Tavakkal Choriyev	200
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI ADAPTIV TOPSHIRIQLARNING TALABALAR KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI Shabonova Shaxnoza Baxriddinovna	213
ANIQ VA TABIIY FANLAR	
BO'LAJAK BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHGA QO'YILADIGAN ZAMONAVIY TALABLAR Hamdamova Nozima Mukimovna	218
GRAFIK SAVODXONLIKNI BAHOLASHDA ANIMATSION DIAGNOSTIKA VOSITALAR Xo'janiyozov Shokir Rustamovich	225